

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

53. An liceat vigiliis, pœnitentiis, &c. vitam ipsam abbreviare? Ex p. 5. tr.
4. r. 33.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76432)

nem Christi publicè faciat, & proinde facit quod debet, quòd si alius iniuste agat, dāno sibi mortem, hoc non debet Martyri imputari, qui ei nullam licitam occasionem dat talis mortis. Qui autem non fugit è carcere, vt iusta sententia mortis contra se ipsum habeat locum, directe vult mortem suam, quod est illicitum. Similiter quod ait Soto *eodem loco*, scelerosum suorum criminum conscium scientem pratorum venire ad capiendum se, licitè posse illum expectare, atque in aperto carcere sine vllis vinculis mortem expectare, quam meretur, falsum videtur; etenim si potest commodè fugere, & vitare mortem, omnes iudicabunt stultitiam & vitium esse expectare pratorum & mortem. Nam licet sit scelerosus, non debet pro pœna suorum criminum velle pœnam mortis publicam, sed solum penitentiam coram Deo agere, & vitam corporalem propriam directe conseruare. Denique hæc regula generalis semper est seruanda, ne quis voluntariè directe velit mortem, quia hoc est homicidium voluntarium. Huc vsque Faber *loco citato*.

Sed circa presentem questionem ne deseras videre Baldellum in *Theol. Mor. lib. 5. disp. 44. à n. 3. vsque ad n. 7. Salas de Legibus disp. 15. sect. 7. à n. 85. & Valquez in p. 2. disp. 17. c. 3. & 4.*

RESOL. LII.

An licitum sit indipelle, & mediate effugere, vel omittere aliquid, ex quo mors sit euentura?
Et pro praxi huius difficultatis decem casus assignantur in corpore huius Resolutionis; sed iam fere omnes magis late in suis speculibus Resolutionibus ad hunc tractatum sunt redacti. Ex part. 11. tr. 6. & Misc. 6. Ref. 46.

Sup. hoc in tom. 5. tr. 6. ex doctrina Ref. 40. §. 1. prope finem, veri. Sed si mors, & ne præmittat hic supra videre Ref. 50. & 51.

§. 1. **A**ffirmatiue respondeo, ex quo multos casus deducit Gaspar Hurtadus *de iust. disp. 11. diff. 1.* ait enim, Licitum esse alicui ex altissimo loco desilire, quantumvis mortis sit certissimè euentura, vt horrendum incendium effugiat, quia tunc non se interficit directe, quia id non vult expressè, sed tantum fugere illud incendium, nec se interficit immediate, sed mediate, quia interficitur à terra, vel ab aqua in quam incidit, vel ab aère per quem desiliit, sed tantum se exponit manifesto periculo mortis certò euenturæ, iusta causa ad id existente, nempe vt effugiat crudelissimam mortem.

Sup. hoc in tom. 7. tr. 7. Ref. 49. & 50. & in §. 1. & vers. not. seq.

2. Secundò licitum est militibus, qui vident se in potestatem hostium venturos, se in mare iniicere, vt hostium crudelitatem effugiant, & etiam secundum non paucos Doctores licitum est eis communi consensu ignem iniicere in puluerem tormentarium, quamuis certò sciant se statim dissipandos, quia tunc non se directe interficiunt, immediate, seu à se ipsis, sed mediate, quia immediate interficiuntur vel ab vndis, vel ab impetu ignis.

Sup. hoc in Ref. præterita §. 1. prope finem vers. Sexto.

3. Tertio licitum est in bello iusto turrin, & mœnia hostium suffodere, quamuis oppressio ipsorum sit certò euentura, quando id est vile bono communi exercitus iusti, quia tunc nec directe nec immediate se interficiunt, sed tantum ob iustam causam exponuntur mortì certò euenturæ.

Sup. hoc in §. not. præterita. vers. Quinto.

4. Quarto licitum est seruire peste infectis, quamuis certum sit seruientem ob id moriturum, quia tunc nec directe nec immediate se interficit, sed tantum exponitur periculo iusta causa ad id existente.

Sup. hoc ibi deus, vers. Quarto, & pro tabula contenta in hoc textu

5. Quintò ob rationem repetitam, licitum est alicui se obiuicere relo ad conseruandam vitam Principis, aut alterius, & in naufragio tabulam ab ipso occupatam concedere alteri, etiam si concedens sit certò ab vndis deprimendus.

6. Sed quamuis illicitum sit alicui se ipsum propria auctoritate occidere directe, aut immediate, adhuc vt ad gloriam transeat, & vt effugiat peccatum quod committet. Licitum tamen est vt immediate quamuis non directe, propriam vitam aliquantum abbreviare, afflictionibus ad huc postpositis vt flagellis, vt corpus in seruitutem redigat, vel vt puniat sua peccata, vel ob aliud opus virtutis, quia leuis abbreviatio vite non interuenit, ob opus virtutis facta, videtur rationi conformis.

7. Deinde ex dictis deducitur, licitum esse nonnulla omittere quamuis ex eorum omissione mors sit euentura; quia primò licitum est non assumere tabulam in naufragio vt alter assumat, & saluetur, quia tunc ex ista causa omittit conseruare vitam. Secundò etiam est licitum abstinentiis aliis honestis aliquantum abbreviare vitam, quia id omittitur ex rationabili causa.

8. Tertio licitum est omittere redemptionem propriæ vite, si immenò pretio redimenda est, & etiam omittere exquisitissimos cibos, & exquisitissima medicamenta, quamuis sine illis non sit vita conseruanda, & non omittitur transitum ad locum, in quo se est saluaturus, extra quem vita citò abbreviabitur, si transitus est difficilis, quia vita non est ex obligatione conseruanda cum magno incommodo, quantum est quodcumque ex tribus dictis.

9. Quarto licitum est non occidere iniustorem, quamuis sit necessarium ad defensionem propriæ vite, si prudenter credat se mori in statu gratiæ, quia tunc est causa iusta omittitur defensio propriæ vite, ne scilicet proximus occidatur, præsertim in malo statu. Quintò licitum est reo non fugere ex carcere, quamuis sciat se morte plectendum, & etiam condemnatum vt fatuus pereat, posse licite à cibo clam oblato abstinere, quia tunc ex rationabili causa omittuntur fuga, & uandicatio. Et hæc omnia docet Hurtadus *loco citato*, cui in pluribus adde Magistrum Serra in 2. 2. D. Thoma 2. 64. art. 1. Fagundes in *Decal. 1. lib. 5. c. 12.* & ne deseras videre Dicastillum *de iust. & iure lib. 2. tr. 1. disp. 20. dub. 5. n. 530. cum sequen.*

RESOL. LIII.

An liceat vigiliis, & penitentis, & c. vitam ipsam abbreviare? Ex part. 5. tr. 4. Ref. 33.

§. 1. **H**anc questionem tractant omnes Doctores citati, sed mihi visum est hic apponere verba Jacobi Granado in 2. 2. D. Th. contr. 3. tr. 8. disp. 2. sect. 3. n. 12. vbi sic ait. Huius loci est indagare, an & quantum contra charitatem sit vitam ipsam abbreviare laboribus, vigiliis, penitentis aut etià aliis exercitiis. Qua in re nihil certius affirmari potest, quam id arbitrio prudentis definiendum esse, cum enim homo ex vna parte non sit dominus suæ vite, peccare grauius sit ac testis, nimis eam abbreviando, cum id permittit ac partem vite sibi auferre; ex altera verò cum sit veluti administrator, potest eam exercere, & veluti atterere, præsertim cum conditus sit ad promerendam gloriam, qui finis multa exigit, non ita accommodata ad vitam protrahendam. Res sane non est scrupulose accipienda, præsertim ab iis, qui ob diuinum obsequium, & ad satisfaciendum Deo pro peccatis valde corpus assurgunt, rarè enim, aut potius nunquam damnandus esset, tantò magis culpæ mortalis reus, qui propterea vitam valde abbreviaret. Et quidè Victoria ait, licet Medicus dicat fore vt vita alicuius protrahatur ad decem annos, si vnum bibat, posse nihilominus à vino abstinere; & alij dicunt non esse illicitum penitentis affligi, licet prodicantur vitæ duodecim annos amissurus sis. Et idem Victoria ait, licet ægrotus, de cuius salute desperatur, possit aliquot dies pharmaco pretioso protrahere vitam, non

teneri illud emere, & alibi nullum teneri quaterere civitatem salubriorem.

2. Dices, si homo, cui vna tantum dies vite superest, se ipsum occideret, peccaret lethaliter, ergo potiori iure censerebatur graue peccatum ita affligere corpus, vt vita abbrevietur per aliquot annos. Patet consequentia, quia plus temporis vite auferitur hoc modo. Respondetur concessio antecedente negando consequentiam, cuius probatio non viget: nam malitia occisionis non consistit in eo, quod vna, vel plures dies vite auferentur, sed in modo auferendi, ille enim qui iam proximus morti auferret diem vite, que illi supererat, foret absolute occisor sui, ille autem qui paulatim abbreviat vitam, non est sui occisor, sed veluti administrator & gubernator sue vite: ad gubernationem autem pertinet ita se gerere, vt vel magis, vel minus viuat, prout tempus vite nostre incertum sit, & fortasse illi, qui nunc agit annos adolescentie & robustissimus est, exiguum tempus superstit, non est censendus sibi inimicus, aut contra rationem agens, si vt carnem spiritui subiciat, se exerceat in operibus que alioqui minus accommodata videntur vite conseruationi. Hec omnia Granado. Sed in hoc optimum consilium erit, nihil facere sine consilio prudentis Confessorij, & Superioris.

RESOL. LIV.

An quis teneatur sub mortali non bibere aquam vel vinum nix refrigeratum, quia exinde prouident Medici, quod citius moriatur? Ex p. 5. tr. 4. Res. 27.

§. 1. AD hoc dubium negatiue responder Martinus Botacina in editionibus nouiss. rom. 2. de controuersis. lib. 3. q. 7. vlt. sect. 1. p. 107. n. 9. vbi sic ait. Nonnulli Doctores, quibus adhaeret Rodriguez de perfectione status religiosi, eos a mortali exculant, qui nixem ad tollendum vini calorem adhibent, etiam si inde prouideant fore vt citius pereant, hanc enim videtur leuis & indirecta cooperatio ad mortem. Ita ille vide infra.

RESOL. LV.

An ad euitanda mala temporalia, aegritudinem, inuermam afflictionem, pauperiam, &c. liceat mortem exoptare? Ex p. 3. tract. 14. & Misc. 2. Res. 92.

§. 1. CASus est frequentissimus, & Nauarrus in Man. cap. 15. n. 15. cum Abulensi quest. 4. in c. 19. lib. 3. Regum. putant esse peccatum mortale, quia homo non est dominus vite sue, deinde timiditatis, aut pusillanimitatis vitium est velle carere magno bono temporali, quod est vita, & mori ob vitanda aliqua mala minoris momenti.

2. Sed ego puto absque peccato posse aliquem desiderare mortem, vt a magno malo temporali liberetur. Ita tenet Sanch. in select. disp. 2. n. 9. & Sotus in 4. dist. 50. q. 1. c. 1. post 5. concl. probatur exemplo Elie 3. Reg. 19. & Iona cap. 4. Deinde quis prudenter censere potest maius malum aliquam afflictionem quam mortem; non est ergo contra charitatem sibi debitam velle mori potius, quam illud pati. Et ita hanc sententiam docet etiam Iacobus Granado in 2. 2. D. Thom. controu. 3. tract. 6. disp. 2. sect. 4. num. 22. vbi optime addit: Extra casum magnae calamitatis, aut afflictionis non audeat excusare eiusmodi desiderium a culpa mortali, quia grauiter laedit charitatem sibi debitam, quia vult

primari maximo bono naturali, cuius non est dominus absque vlla causa ad cuius momenti. Sic sane qui sine necessitate sufficiente desideraret grauem infirmitatem, censerebatur grauius agere contra naturalem inclinationem, & obligationem prospiciendi bono proprio, maius autem malum est mors. Quare non est censendum desiderium mortis quidpiam indifferens quod non habeat grauem malitiam, nisi malus finis apponatur, sed potius est hoc desiderium talis nature, vt nisi sine honesto, aut bono non leuis momenti cohonestetur, grauius malum sit, sicut est grauius malum occidere, vel infamare proximum, nisi ad sint causa iustissima, quas Doctores enumerare solent. Ita Granado. Ex quibus apparet esse damnandas de mortali mulierculas, & praesertim vetulas, quae ob res minimas vociferantur, & optant sibi mortem, nisi illas excusare velimus, (& ita vt plurimum est) ex defectu aduertentiae, & deliberationis.

RESOL. LVI.

An optare mortem alicuius, vel de illa gaudere ob hereditatem habendam sit peccatum mortale?

Et an liceat matri mortem filiarum optare, eo quod ob deformitatem, vel inopiam non possit eas iuxta suum statum, & desiderium nuptui tradere, vel si de illarum causam male tractaretur a marito, &c. Ex part. 3. tr. 6. & Misc. 2. Res. 84.

§. 1. NAVARRUS in man. c. 15. n. 10. affirmatiuam sententiam docet esse communem, quia charitas obligat praesertim vitam proximi diuitiis, & emolumento temporali. At his non obstantibus nouissime Castr. Palaus in opere morali, tr. 6. disp. 34. punct. 1. n. 11. cum debita moderatione putat, aliquem posse absque peccato mortali de vita alicuius tristari, & de illius morte naturali gaudere, illamque inefficaci effectu petere, & desiderare; non quidem ex displicentia personae, sed ob aliquod temporale emolumentum inde sequutum; quia in tali casu quis non gaudet de illa morte, quatenus proximo mala est, sicutendo ibi (hoc enim esset malum) sed gaudet de illa, quatenus est causa (ui emolumenti, & secundum hanc rationem, bona esse videtur, & appetibilis. Secus vero esset, si quis vellet proximo absolute, & efficaciter mortem, quia talis voluntas peccaminosa esset, sub quocumque motiuo illam quis haberet. Igitur in isto casu desiderium, & gaudium de malo proximi, non tam est desiderium, & gaudium de malo illius, quam de bono inde sequuturo. Ergo, &c. Ita ille.

2. Hinc a fortiori infert Azorius rom. 1. lib. 3. c. 12. qu. 1. & alij, licere matri mortem filiarum optare, eo quod ob deformitatem, vel inopiam non possit eas iuxta suum desiderium nuptui tradere, vel si ob illam causam male tractaretur a marito, & Io. Sanchius in selectis, disp. 2. n. 9. asserit, licitum esse optare tibi, vel proximo mortem, ob vitandam molestam infirmitatem, mendicitatem, vitam poenalem a marito afflictam, & aliud huius generis, dummodo desideres vt a Deo infligendam, non ab homine iniuste, aut a demone; videtur etiam Emanuelem Sa ver. charit. 2. n. 8.

Sup. hoc in tom. 7. tr. 5. Res. 30. vlt. & in tom. 11. tr. 7. Res. 100. §. Non defimum & legum etiam doctrinam Res. nor. seq.

Sup. hoc in res. praeterita, & lege etiam doctrinam Res. & not. praeterita.

RESOL. LVII.

An aliquando licitum sit se mutilare?

Et an homo teneatur pati sibi membrum secari, si Medico iudicent esse necessarium?

Et an teneatur hoc permittere, si sit Religiosus, & superior ei id praecipiat?

Et an Carthusiani teneantur in periculo mortis abstinere se ab esu carnum?

Et